

**РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

**Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету**

Випуск 20

Заснований в 1996 році

Рівне – 2002

ББК 74.20**О - 59****УДК: 37: 371: 372: 373: 378****Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.**

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 20. — Рівне: РДГУ, 2002. — 140 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, дидактики, методики навчання, виховання, розвитку і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, учителів, викладачів та студентів педагогічних університетів, інститутів та коледжів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:**Головний редактор** доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН
Мітюров Борис Никифорович (Рівненський державний гуманітарний університет);доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України **Бех Іван Дмитрович**
(Інститут проблем виховання АПН України);доктор педагогічних наук, професор **Будний Богдан Євгенович**
(Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);кандидат педагогічних наук, професор **Воробйов Анатолій Миколайович**
(заступник головного редактора, Рівненський державний гуманітарний університет);доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України **Дем'янчук Анатолій Степанович**
(Рівненський економіко-гуманітарний інститут);доктор педагогічних наук, професор **Коваль Ганна Петрівна**
(Рівненський державний гуманітарний університет);доктор педагогічних наук, професор **Лисенко Неля Василівна**
(Прикарпатський педагогічний університет ім. В. Стефаника);доктор педагогічних наук, професор **Лісова Світлана Валеріївна**
(Рівненський державний гуманітарний університет);доктор педагогічних наук, професор **Павлютенков Євген Михайлович**
(Запорізький обласний інститут удосконалення вчителів)доктор психологічних наук, професор **Пасічник Ігор Демидович**
(Університет "Острозька Академія");кандидат педагогічних наук, професор **Поніманська Тамара Іллівна**
(Рівненський державний гуманітарний університет)доктор психологічних наук, професор **Савчин Мирослав Васильович**
(Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);доктор психологічних наук, професор, дійсний член МАПН **Сергєєв Олександр Васильович**
(Запорізький державний університет)доктор педагогічних наук, професор **Сметанський Микола Іванович**
(Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського);доктор педагогічних наук, професор **Терещук Григорій Васильович**
(Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН **Тищук Віталій Іванович**
(Рівненський державний гуманітарний університет);кандидат педагогічних наук, професор **Янцур Микола Сергійович**
(заступник головного редактора, відповідальний секретар, Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 28.02.2002 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31.
Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 07 — 2.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2002

2. Уроки інформатики повинні стояти в розкладі уроків в години найвищої працездатності школярів (2-м уроком в молодших класах і 3-м в середніх і старших).

3. Після уроку інформатики бажано проводити велику перерву, щоб зняти загальну і зорову втому.

4. Збільшення регламентації часу роботи школярів з ПК веде до негативних змін з боку ЦНС і серцево-судинної системи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаровська В. М. Діти і нові інформаційні технології: К. // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 1999. – №3. – С. 54.
2. Жебровский Б. М., Ломановська В. Г. Інформатизація навчального процесу: крок до XXI ст. К. // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 1998. – №3. – С. 3.
3. Жук І. Комп'ютери – не ворог, але треба вміти з ним дружити // Ваше здоров'я. – К. – 1999. – №36. – С. 5.
4. Забродська Л. М. Проблема інформатизації освіти // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 1999. – №3. – С. 54.
5. Нікітіна В. М. Комп'ютер: шкідливість, захисний екран // Київські відомості. – 1998. – 6 лютого. – С. 6.
6. Полька Н. С. Захворювання молодших школярів, які з 1-го класу навчаються на ПК // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2000. – №2. – С. 42.
7. Полька Н. С. Гігієнічні норми при роботі з ПК // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2000. – №2. – С. 42.
8. ВООЗ Видеосплейные терминалы и здоровье пользователей. – М.: Медицина. – 1989.
9. Гуминский А. А., Леонтьева Н. Н., Маринова К. В. Руководство к лабораторным занятиям по общей возрастной физиологии. – М.: Просвещение. – 1990. – С. 118-121.
10. Добрынин А. Офисные мониторы. – М. // Мир ПК. – 1996. – №10.
11. Изотова Т. А. Влияние занятий с использованием компьютера на состояние здоровья школьников // Гигиена и санитария. – 1999. – №3. – С. 29.
12. Леонова Л. А., Бирёкович А. А., Саватива С. С. Гигиеническое нормирование длительности работы детей на ПК. М. // Гигиена и санитария. – 1996. – №2. – С. 25.
13. Лемешко В. В. Компьютерное зрение // АИФ: Здоровье. – 1999. – №46. – С. 15.
14. Никитина В. М. Гигиенические аспекты безопасности труда пользователей ПК // Комп'юЛог. – 1998. – №2.
15. Хрипкова А. Г., Антропова М. В., Фарбер Д. А. Возрастная физиология и школьная гигиена. – М.: Просвещение. – 1985.

Одержано редакцією 20.01.2002 р.

УДК 317. 062: 371. 036

Л. А. СЕРЕДЮК

ЗБАГАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПОЗНАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЕЛЕМЕНТАМИ ТВОРЧОСТІ

Творчість – це діяльність, що має специфічні процесуальні риси, процедури (їх так і називають – творчі). І важливим принципом розвитку творчої особистості є спеціальне навчання цим процедурам.

Оскільки творчі процедури мають всезагальний характер: стосуються усіх об'єктів, явищ, процесів дійсності, усіх галузей знань, – вчителі всіх шкільних предметів мають навчати учнів одним і тим же творчим процедурам, проте кожний вчитель – засобами свого предмету (мовними, технічними, образотворчого, театрального мистецтва тощо).

Встановлено також, що вихідним моментом у організації процесу творчого розвитку учнів є наявність системи творчих завдань. Чимало дослідників доклали зусиль до її розробки у загальнодидактичному плані стосовно різних навчальних предметів, а також творчого розвитку учнів у позанавчальній діяльності.

Щоб у школі виконання творчих процедур не було епізодичним явищем та не мало випадкового характеру, слід дібрати певний банк творчих завдань, до якого включити приклади усіх типів і видів цих завдань.

Узагальнення наявних у науковій літературі підходів до конструювання системи творчих завдань показало, що у шкільному банку таких завдань має бути принаймні три рубрики: 1) завдання на оволодіння окремими процесуальними рисами творчості; 2) завдання на виконання комплексних творчих процедур; 3) завдання на порушення стереотипу сприйняття навколишнього світу.

До першої групи входять завдання на оволодіння такими процесуальними рисами творчості:

- 1) самостійний перенос раніше засвоєних знань і вмінь у нову ситуацію;
- 2) бачення нової проблеми в знайомих стандартних умовах;
- 3) бачення нової функції знайомого об'єкта;
- 4) усвідомлення структури об'єкта;
- 5) пошук альтернативного рішення чи способу розв'язання;
- 6) комбінування раніше відомих способів розв'язання проблемних завдань у новий.

Завдання цієї групи мають предметний і міжпредметний зміст. Останні складніші, порівняно з першими, оскільки вимагають здійснення віддаленого / міжсистемного переносу. Друга рубрика подається завданнями, що передбачають здійснення процедур удосконалення, завершення чи самостійного створення творчого продукту (вони базуються на поєднанні різних процесуальних рис творчості).

На перший погляд, предмети гуманітарного та науково-природничого циклів різко відрізняються за видами творчих продуктів. У гуманітарних предметах це: твори різних видів, різних літературних стилів і жанрів, фотографії, малюнки, вироби декоративно-ужиткового мистецтва, драматизація (розігрування інсценівок, п'єс тощо); у предметах науково-природничого циклу: вправи, завдання, задачі, колекції, прилади, малюнки, схеми, таблиці тощо.

Відповідно, відрізняються і засоби створення цих продуктів: у гуманітарних предметах превалюють мовні, образотворчого та театрального мистецтва, у математиці та природничих – знакові та схематичні засоби, натуральні об'єкти.

За уважнішого погляду для всіх цих предметів можна виділити низку однакових видів творчих продуктів (вправи, завдання, фотографії, малюнки, схеми, таблиці, реферати, проекти тощо) та засобів їх створення.

У творчому розвитку учнів актуальним є взаємопроникнення видів творчих продуктів та засобів їх створення між різними навчальними предметами, адже відомо, що найвизначніші наукові відкриття, творчі надбання і новації з'являються саме на стику наук, у результаті взаємопроникнення їх методів та засобів.

До третьої рубрики належать завдання, надзвичайно актуальні для позанавчального виховного процесу, що передбачають порушення стереотипу сприйняття об'єктів і явищ повсякденного життя. Подаємо приклади з підбраного нами за цим принципом банку творчих завдань для старшокласників.

1. Завдання на оволодіння окремими процесуальними рисами творчості.

Завдання 1

(вимагає здійснення самостійного переносу раніше засвоєних знань і вмінь у нову ситуацію)

Нижче наводяться факти, відомі вам з різних навчальних предметів. Встановіть, яким поняттям можна охарактеризувати усі ці факти.

- 1) У 1919р. було створено в дельті Волги перший у Росії Астраханський заповідник, пізніше – Ільменський мінералогічний заповідник та Байкальський – для охорони хутрового звіра. Зараз у країнах СНД, включаючи Україну, діють десятки заповідників.
- 2) Громадський транспорт поступово переводять на електротягу.
- 3) На азотно-кислотних установках газоподібні відходи нагрівають, потім на каталізаторі розкладають оксиди нітрогеніуму та лише після цього газу випускають у атмосферу.

Виконання даного завдання вимагає аналізу поданих фактів для виділення істотних ознак і визначення спільної ознаки: відкриття заповідників передбачає збереження цінних видів тварин, рослин та мінералів; використання електротяги на транспорті зменшує забруднення

повітря; розкладання на каталізаторі отруйних оксидів нітрогеніуму також запобігає забрудненню повітря. Отже, усі факти характеризуються спільною істотною ознакою – спрямованістю на збереження навколишнього середовища, можуть бути описані поняттям “охорона природи”.

Завдання 2

(вимагає здійснення процесуальної риси бачення нової функції знайомого об’єкта)

Порівняйте роль індексів у таких прикладах:

- а) нерівність: $X_1^2 + X_2^2 \leq 2X_1X_2$;
- б) пропорція, що є виразом закону Гей-Люссака: $\frac{V_1}{V_2} = \frac{T_1}{T_2}$;
- в) символи ізотопів: C_6^{12} , Cl_{17}^{35} ;
- г) формула вода: H_2O .

Учні мають пояснити, що в нерівностях індексами позначають різні числа (X_1 та X_2). Загалом у математиці індексами позначають різні величини одного й того ж порядку (числа, точки тощо). Аналогічно застосовуються індекси у фізиці. Так, у рівнянні, яке виражає закон Гей-Люссака, індекси позначають різні об’єми V_1 та V_2 і різні температури T_1 і T_2 . У символах ізотопів індексами позначають заряди ядер атомів. Нарешті, в хімічних формулах індекси показують числа атомів елементів у одній молекулі. Так, молекула води (H_2O) має два атоми гідрогеніуму і один атом оксигеніуму.

Одночасно індекси в хімічних формулах показують співвідношення між числами атомів елементів у молекулі та співвідношення мас (включно, й молярне) хімічних елементів, які утворюють сполуку.

Обидва подані вище завдання мають міжпредметний зміст, вимагають здійснення міжсистемного переносу.

II. Завдання на виконання комплексних творчих процедур

1-й тип. Завдання на вдосконалення творчого продукту.

Деякі види завдань

1. Доповніть твір учня з метою глибшого розкриття теми.
2. Доповніть репліки героїв (драматичного твору).
3. Висловіть думку про можливість удосконалення малюнка (використання інших фарб, виключення деяких деталей, доповнення тощо).
4. Змініть структуру реферату учня так, щоб його виклад став послідовнішим і чіткішим.
5. Удоскональте прилад, зібраний учнем.
6. Висловіть думку про можливість удосконалення колекції.
7. Доповніть зміст задачі так, щоб зменшилася кількість дій, не обхідних для її розв’язання.
8. Виключіть зі схеми блоки, що не стосуються її назви.

2-й тип. Завдання на завершення творчого продукту.

Деякі види завдань

1. Напишіть закінчення історичної події.
2. Продовжіть розмову героїв художнього твору.
3. Завершіть текст драматичною імпровізацією.
4. Закінчіть складання проекту.
5. Продовжіть розпочатий малюнок.
6. Допишіть реферат, розпочатий іншим учнем.
7. Продовжіть нерівність.

3-й тип. Завдання на створення творчого продукту

Деякі види завдань

1. Передайте думки героя, історичного діяча у певній ситуації.
2. Уявіть розмову двох героїв художнього твору чи історичних діячів та запишіть її.
3. Напишіть сценарій за певною історичною ситуацією.

4. Знайдіть новий спосіб розв'язання задачі.
5. Складіть проект теоретичного чи практичного змісту за своїм вибором.
6. Напишіть реферат про зв'язок творчості письменника з подіями особистого життя.
7. Напишіть художній твір (оповідання, вірш тощо) на основі запропонованого чи самостійно придуманого сюжету.
8. Висловіть своє судження про вчинки героїв художнього твору, історичних діячів, про художній твір автора, учнівський твір, історичні події тощо.
9. Намалуйте портрет героя художнього твору, історичного діяча, вченого.
10. Висловіть своє судження про драматичну імпровізацію учнів та свою особисту, про гру акторів на сцені тощо.

III. Завдання на порушення стереотипу сприйняття навколишнього світу (звичних об'єктів, явищ, подій; природних та соціальних умов; способів використання об'єктів і явищ тощо)

Деякі види завдань

1. Дистанціюємось.

Вправа вимагає вироблення нового погляду на повсякденну життєву подію, застосування для її опису неочікуваного тону.

Вибирається якась подія А та учням пропонується розповісти про неї одним із способів Б.

Можливі події: випадок на уроці; обід у шкільній їдальні; виїзд на канікули; побачення закоханих; миття посуду, що назбирався за тиждень тощо.

Можливі способи опису події: комічно; лірично; трагічно; скандально; епічно; з ентузіазмом; з почуттям власної гідності; зворушливо; адміністративно тощо.

Шукаємо недоліків

Учням пропонується підрахувати і впорядкувати всі вади, що можна знайти у книжки, олівця, крісла, столу, автомобіля, пошти, залізничного вокзалу, своєї школи, побуту у сім'ї, процесу вивчення даного навчального предмету тощо.

Чому все так

Двом-трьом учням доручається роль інопланетян, які старанно готуються до подорожі на Землю і життя на ній. Тому вони звертаються до виділеної групи учнів із запитаннями, чому все є так, як воно є: будинок, поїзд, місто, родина, школа, енергетичне господарство, культура тощо.

Пробуємо інакше

Учням дається завдання запропонувати, як інакше (з іншою метою) використати: стиральну гумку, листок паперу, консервну банку, газету, запальничку, піаніно, старий дверний замок, автобус, високовольтну опору тощо.

Отже, ми дали відповідь на питання, якими елементами творчості слід збагачувати діяльність старшокласників з метою спонукання їх особистісного самовираження. Далі потребує відповіді, як на цьому шляху попередити переобтяження учасників педагогічного процесу.

Для розв'язання цього завдання звернемося до теорії оптимізації навчально-виховного процесу в школі. Серед важливих принципів цієї теорії – диференціація та індивідуалізація виховних впливів, врахування спрямованості інтересів учнів, включення їх до активних (евристичних) методів навчання й виховання тощо.

Виходячи з цих принципів, педагогічний колектив, збагачуючи навчальну та позанавчальну діяльність старшокласників елементами творчості, повинен дотримуватися таких вимог:

1) передбачати використання творчих завдань у тематичному плануванні на основі узгодження різних навчальних предметів, щоб не було збігу значної кількості цих завдань протягом дня, тижня тощо;

2) не вимагати від кожного учня виконання творчих завдань на всіх предметах. Врахувати спрямованість пізнавального інтересу учнів, надати їм можливість обирати предмети, з яких вони бажають виконувати творчі завдання;

3) дотримуватися добровільності виконання творчих завдань учнями та одночасно заохочувати їх до цієї діяльності з метою отримання вищих балів за 12-бальною шкалою оцінювання навчальних досягнень;

4) планувати варіативні способи організації виконання творчих завдань на конкретних заняттях: індивідуальне виконання, робота в парах, малих групах, фронтальна тощо.

5) поєднувати виконання учнями творчих завдань з такими методами та формами навчально-виховної роботи, як мозкова атака, дискусії, рольові та ситуативні ігри, тренінги, КВК, Брейн-ринги, творчі проекти, виставки тощо;

6) всіляко сприяти розгортанню самодіяльності старшокласників по створенню різноманітних творчих продуктів у об'єднаннях за інтересами, оскільки там для цього найсприятливіші умови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамова Г. С. Возрастная психология: Учеб. пособие для студентов вузов.– 4-е изд., стереотип.–М.: Издательский центр “Академия”, 1999.– 672 с.
2. Бех І. Д. Виховання підростаючої особистості на засадах нової методології //Педагогіка і психологія. – 1999. – № 3. – С. 5-14.
3. Водзінський Д. І. Колектив і особистість старшокласників. – К.: Рад. школа, 1971. – 175 с.
4. Выготский Л. С. Педагогическая психология. – М.: Педагогика, 1991.–408 с.
5. Фельдштейн Д. И. Проблемы возрастной и педагогической психологии. – М.: Международная педагогическая академия, 1995. – 368 с.
6. Шумилин Е. А. Психологические особенности личности старшеклассника. – М.: Педагогика, 1979. – 152 с.

Одержано редакцією 1.02.2002 р.

УДК 378. 1: 373. 6 (048)

В. І. ЖИГІРЬ

МОДЕЛЬ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ ПРАЦІ

В умовах реформування та стандартизації системи освіти в Україні зазнали змін вимоги щодо змісту підготовки вчителя: демократизація (самостійність у виборі варіантів змісту підготовки як вищими навчальними закладами, так і окремим студентом), диференціація (виділення інваріантної та варіативної частин, перехід до варіативних навчальних планів і програм) та інтеграція змісту (введення інтегрованих навчальних блоків до навчальних планів).

Спираючись на це, до розгляду пропонується модель підготовки вчителя обслуговуючої праці у вищому педагогічному навчальному закладі.

Доцільність використання структурної моделі зумовлена тим, що вона дає можливість на більш глибокому науковому ґрунті об'єднати в єдину систему всі елементи змісту, забезпечити їх упорядковану погодженість. З одного боку, модель в загальних рисах відображає теоретичну концепцію змісту освіти, з іншого – виступає базою щодо науково обґрунтованої реалізації змісту на нормативному рівні (кваліфікаційні характеристики, навчальні плани і освітньо-професійні програми).

Структура моделі змісту підготовки вчителя обслуговуючої праці подана інваріантною та варіативною компонентами. Кожна з компонент моделі на першому рівні містить блоки навчальних предметів, на другому – цикли, на третьому – навчальні дисципліни – рис.1. Разом з тим, кожен з трьох рівнів моделі є результатом декомпозиції та прямим наслідком попереднього рівня, що з різним ступенем єдності відображають суть змісту підготовки зазначеного фахівця.

Розглянемо детальніше рівні формування моделі. Вони окремо відпрацьовані для кожної компоненти моделі.

Перший рівень інваріантної компоненти.

Проект стандарту вищої освіти (освітній рівень – спеціаліст) передбачає певний перелік навчальних дисциплін, що є обов'язковими для підготовки спеціаліста будь-якого фаху. Цей перелік містить цикли: гуманітарний, соціально-економічний, науково-природничий та

ЗМІСТ

Голобородько О.А. Особистісно зорієнтована парадигма та її роль в оновленні морально-виховного процесу	3
Шутяк В.Г. Метод проектів та його використання на уроках трудового навчання в початкових класах	8
Коренева І.М. Система розвитку спостережливості молодших школярів у процесі вивчення природничого матеріалу	12
Єпик О.В. Рушійні сили та закономірності формування моральних цінностей.....	15
Галатюк Ю.М. Методологічні аспекти організації творчої навчальної діяльності з фізики	20
Крайчук О.В. Про розвиток змісту шкільної математичної освіти	25
Панасюк В.Ю. Деякі гігієнічні аспекти організації уроків інформатики з використанням комп'ютера.....	29
Середюк Л.А. Збагачення навчальної та позанавчальної діяльності старшокласників елементами творчості	35
Жигір В.І. Модель змісту підготовки вчителя обслуговуючої праці.....	39
Ігнатенко Г.В., Матющенко Н.Ю. Особливості включення ліворуких дітей до практичної діяльності у процесі трудового навчання.....	44
Перебудова В.І. Залучення учнів 5-7 класів на уроках з обробки тканин до технологічної діяльності	47
Воїтелева Г.О., Ємельяненко Л.І. Вивчення українських національних традицій та ремесел засобами трудового навчання.....	53
Денисюк Н.В. Екологічне виховання учнів на уроках обслуговуючої праці.....	58
Кирильчук Ю. В. Зміст активних методів навчання при вивченні предмету “Основи безпеки життєдіяльності”	61
Павелків О.М. Формування в учнів інтересу до професій сфери економіки та підприємництва	65
Мельник О.В. Диференціація змісту профконсультаційної роботи з школярами в процесі профільного трудового навчання.....	70
Кротова Т.Ф. Педагогічні умови ефективного застосування особистісно-орієнтованого підходу у становленні і розвитку інтересу до музичного виконавства у старшокласників.....	74
Сверлюк Я.В. Міжособистісні умови керування дитячим музичним аматорським колективом.....	80
Янцур М.С. Роль і зміст курсу “Психофізіологічні основи трудової підготовки школярів” у підготовці вчителя трудового навчання.....	83
Курок В.П., Ігнатенко С.В. Деякі аспекти вирішення проблеми спеціальної технічної підготовки майбутнього вчителя трудового навчання	87
Столінська З. Підготовка вчителів з техніки до реалізації загальнотехнічного змісту навчання в реформованій системі освіти в Польщі	91
Козяр М.М., Гордійчук І.І., Вовк В.Ф., Лебедюк Є.А. Актуальність самостійної роботи студентів при вивченні інженерної графіки	94
Суховайненко О.М. Розвиток пізнавальної діяльності майбутніх учителів трудового навчання в процесі вивчення технічних дисциплін	99
Матвієнко О.В. Педагогічні аспекти розробки моделі підготовки менеджера інформаційної діяльності.....	102
Петронговський Р.Р. Формування патріотизму шкільного юнацтва засобами мистецтва.....	106
Димченко С.С. Педагогічні особливості формування майбутньої професійної діяльності М.Леонтовича	110
Романчук В. П. Організаційні аспекти профорієнтаційної роботи із старшокласниками.....	116
Столярчук Б.Й., Терлецький М.М. Темброво-динамічні особливості розвитку сучасної духової музики.....	120
Филипчук М.С. Мета і зміст навчально-виховної та творчої роботи в аматорському естрадному музичному колективі.....	128
Орлов В.Ф. Саморозвиток професійної культури вчителя мистецьких дисциплін.....	131
Відомості про авторів	137

Наукове видання**Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання
в закладах освіти****Збірник наукових праць****Наукові записки Рівненського державного гуманітарного
університету****Випуск 20**

Заснований в 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Курченко Н. Б.
Комп'ютерна верстка Рахманова Л. О.

Здано до набору 09.01.2002 р. Підписано до друку 28.02.2002 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 17,32. Обл. вид. арк. 17,93. Замовлення № Тираж 100.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти:
Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного
університету. Випуск 20. — Рівне: РДГУ, 2002. — 140 с.**

ISBN 966 — 7281 — 07 — 2.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки,
дидактики, методики навчання, виховання і розвитку дітей та учнівської молоді в
зкладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів,
учителів, викладачів та студентів педагогічних університетів, інститутів та коледжів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 378

ББК 74.20